

Vihorlatské múzeum v Humennom

**Vyhodnotenie plánu práce a kultúrnych aktivít
za rok 2015**

Humenné, január 2016

Mgr. Vasil Fedič
riaditeľ múzea

ÚVOD

Vihorlatské múzeum v Humennom je regionálnym múzeom so zbernou oblasťou predstavujúcou okresy Humenné, Snina a Medzilaborce. V rámci špecializácie sa múzejným spôsobom venuje rómskej problematike na území Prešovského a Košického samosprávneho kraja. V súlade so štatútom sme realizovali jedenásť výskumných úloh (napr. archeologický výskum pri kaštieli a na Brekove, dejiny obce Ulič, výskum havarovaných alebo zostrelených sovietskych a nemeckých lietadiel v rokoch 1940-1945, Rómovia na panstve Humenné v 18. stor., vianočné zvykoslovie v Ruskom) a zbierkotvornú, dokumentačnú a prezentačnú činnosť. Spravuje zbierky rozdelené do jedenástich fondov. 1. júla 2015 sa Vihorlatské múzeum zlúčilo s Vihorlatským osvetovým strediskom, pričom piati zamestnanci, ako aj všetky práva a povinnosti prešli na Vihorlatské múzeum. V múzeu vzniklo oddelenie osvetovej činnosti. V roku 2015 pribudlo do zbierkového fondu múzea 4 023 kusov zbierkových predmetov. V súčasnosti sa tak celkovo v zbierkach Vihorlatského múzea v Humennom nachádza viac ako 172 300 kusov zbierkových predmetov.

Výsledky činnosti sú prezentované prostredníctvom štyroch stálych expozícií (umelecko-historická, prírodovedná, sakrálna a expozícia ľudovej architektúry a bývania – skanzen) a galerijných a múzejných výstav.

V sledovanom období sme v súlade s múzejnou a galerijnou prezentáciou pripravili dvanásť výstav, pričom jedna z nich (Krédo/Viruju) mala reprízu v Bardejove a poľských Gorliciach. Samotnej inštalácii predchádzala kvalitná príprava s dôrazom na multimedialnú prezentáciu a premyslenú propagáciu. Najviac širokú verejnosť zaujali Karpatská kraslica, Grécko – Na úsvite dejín, Historické telefóny, Insitný maliar - Michal Sirík. Celkovo nás navštívilo 29 100 návštevníkov

Okrem prehliadok expozícií a výstav sme pre návštevníkov pripravili aj ďalšie kultúrno-výchovne podujatia. Spomenúť možno Karpatskú kraslicu, Medzinárodný deň múzeí, 11. ročník medzinárodného výtvarného plenéru INSITA 2015, súťažnú prehliadku Zemlín špiva i hutori.

O výsledkoch našej práce pravidelne informujeme v miestnych, regionálnych i celoslovenských médiách. Aj tohto roku sme vydali Múzejné noviny. Školy oslovujeme prostredníctvom webovej stránky múzea a e-mailovej pošty, osobných listov riaditeľom, propagačnými materiálmi, ale aj osobným pozvaním.

Medzinárodná spolupráca pokračovala s partnerskými múzeami v Poľsku, Maďarsku, Česku a na Ukrajine.

Vihorlatské múzeum bolo úspešné aj v získavaní financií z rozličných projektových schém. Z grantovej schémy Ministerstva kultúry Slovenskej republiky (10 projektov), Úradu vlády SR (3 projekty) a Prešovského samosprávneho kraja sme získali viac ako 59 tisíc €. Na konkrétne projekty prispelo finančne i Mesto Humenné sumou 1 150 €.

Činnosť múzea v roku 2015 zabezpečovalo 20 a od 2. polroku 26 zamestnancov múzea, je však potrebné doplniť počty zamestnancov na úseku osvetovej činnosti a v prírodovednom oddelení. Veľmi kladne je potrebné hodnotiť množstvo práce, ktoré sme urobili svojpomocne pri údržbe a opravách v skanzene a exteriérov kaštieľa.

Prešovský samosprávny kraj začal v júni 2015 realizovať II. etapu rekonštrukcie kaštieľa v Humennom. Tá zahŕňa opravu krovu a výmenu strešnej krytiny, opravu a výmenu okien na vonkajších fasádach, odvlhnutie muriva, novú kanalizáciu pre odvod dažďovej vody, opravu fasád a malého balkóna na východnom krídle. Väčšina prác na vonkajších fasádach je bola realizovaná ako reštaurátorskou pričom boli objavené a následne sú postupne prezentované pôvodné výzdobné prvky (nepravé sgrafitá, okenné šambrány a pod.). Všetky práce prebiehali súbežne s bežnou prevádzkou múzea. I napriek tomu pracovníci múzea pracovali s plným nasadením.

Vihorlatské múzeum v Humennom promptne reagovalo aj na neplánované úlohy. Je potrebné povedať, že múzeum operatívne a kvalifikovane, k spokojnosti odbornej i laickej verejnosti plnilo svoje funkcie vyplývajúce z jeho štatútu. Plynule sme do svojej činnosti zaradili aktivity vyplývajúce z dodatku k zriaďovacej listine a týkajúce sa zabezpečenia úloh osvetovej činnosti.

Organizácia práce a aktivita pri zabezpečovaní finančných prostriedkov zo strany Vihorlatského múzea v Humennom spolu so starostlivosťou o túto kultúrnu inštitúciu zo strany zriaďovateľa je efektívna a spoločensky prospešná. Je vytvorený priestor pre plnenie plánu pracovných úloh a kultúrnych aktivít aj v roku 2016.

I. VEDECKO – VÝSKUMNÁ ČINNOSŤ

VČ 1/2015 V rámci druhej etapy rekonštrukcie kaštieľa v Humennom bol realizovaný (jún – september) sondážny archeologický výskum (vedúca výskumu Dr. Strakošová) pozostávajúci z preskúmania troch sond pod západným a južným krídlom kaštieľa a následne sledovaním a dokumentáciou výkopových prác spojených s odvlhnutím muriva po celom obvode stavby. Postup prác bol pravidelne kontrolovaný Krajským pamiatkovým úradom v Prešove. Získaný materiál a poznatky budú spracované po ukončení výskumu v nálezovej správe z výskumu. Vzhľadom k tomu, že výkopové práce pokračujú aj v roku 2016 výskum ešte nebol ukončený..

VČ 2/2015 Mgr. Fedič pokračoval vo výskume dejín obce Ulič (archívne dokumenty 1945 – 2010 v okresnom archíve Humennom, , migrácia obyvateľstva v tomto období, zvykoslovie a folklór).

VČ 3/2015 Pri výskume havarovaných alebo zostrelených sovietskych a nemeckých lietadiel v regióne Horného Zemplína v období 1944 – 1945 Ing. Thomka na základe získaných informácií spracoval súpis lokalít na základe informácií získaných z archívnych, knižných prameňov a internetu. Doplnili sa už existujúce informácie o ďalších 11-tich lietadlách. V teréne sa podarilo priradiť miesto dopadu lietadla k opisu núdzového opustenia jeho pilotom v lokalite Ruské II. Vo výskume /hlavne v teréne) budeme pokračovať aj v roku 2016.

VČ 4/2015 V rámci výskumu a dokumentácie súčasného umenia v Humennom (mladí výtvarníci z regiónu a ich pôsobenie na Slovensku a v zahraničí) pokračovala Mgr. Hal'ková v dopĺňovaní databázy o životopisné údaje, informácie o výstavách a kritiky k nim, katalógy, publikované články. Zúčastňovala sa a dokumentovala výstavy mladých umelcov v Humennom.

VČ 5/2015 Akademického maliara Vojtecha Boreckého (1910 – 1990), rodáka z Uble, ktorého výročie sme si pripomenuli v tomto roku patril medzi významných maliarov 20. Storočia. Jeho obrazy sa nachádzajú v galériách a múzeách i súkromných zbierkach mnohých zberateľov u nás i v zahraničí. Počas štúdia v Kyjeve sa stal majstrom figurálnych kompozícií tematicky spätých s dedinským životom na vrchovine. A práve jeho kresbám a veľkoplošným figurálnym kompozíciám bola venovaná výstava, ktorú múzeum pripravilo a prezentovalo svojim návštevníkom v júli a auguste 2015. Kresby doplnili olejomalby zo zbierok Vihorlatského múzea a SNM – Múzea ukrajinskej kultúry vo Svidníku.

VČ 6/2015 Pri porovnávaní spevného repertoáru troch generácií obyvateľov vybraných obcí uličskej doliny (Nová Sedlica, Ruský Potok) sme v teréne získané zvukové nahrávky rôznych druhov piesní a kolied spracovali vo forme notových zápisov (Mgr. Fundák) a fonetických prepisov textov. Materiál posluži pre ďalšie spracovanie.

VČ 7/2015 Vo fonde Drugeth v Štátnom archíve v Prešove – Nižnej Šebastovej prebiehal výskum (Mgr. Tirpáková) zameraný na problematiku Rómov na panstve Humenné medzi rokmi 1753 – 1823. Získané boli informácie týkajúce sa uplatňovania tereziánskych a jozefínskych reforiem v rámci regulácie vydané grófom Štefanom Csákom upravujúcej vzťah k Rómom.

II. ÚLOHY MÚZEA NA ROK 2015

A/ Úsek spoločenských vied a regionálnych dejín

A 1/2015 Múzeum v sledovanom období ukončilo archeologický výskum na dostavbe areálu Fakulty manažmentu PU v Prešove. Následne sme spracovali (Dr. Strakošová) a na posúdenie Pamiatkovému úradu v Bratislave odovzdali výskumnú dokumentáciu z tohto výskumu. V mesiacoch máj až október sme v spolupráci so Združením na záchranu Brekovského hradu realizovali výskum na hrade Brekov v súvislosti s jeho obnovou. Práce sa sústredili na plochu východnej hospodárskej budovy na dolnom nádvorí. Na základe zmluvy o dielo bola následne

z výskumu spracovaná príslušná výskumná dokumentácia. Po zhodnotení komisiou Pamiatkového úradu DR bude uložená do archívu KPÚ v Prešove.

H 1/2015 Dokumentácia drobnej sakrálnej architektúry bola realizovaná iba príležitostne v rámci služobných ciest Dr. Strakošovej v regióne. Fotograficky je zdokumentovaných 183 prícestných krížov a kaplniek. Okrem toho sú spracované informácie o 108 sakrálnych stavbách v regióne (vrátane architektonických pamiatok zapísaných v Ústrednom zozname kultúrnych pamiatok SR) a ich fotodokumentácia v celkovom počte 240 ks.

H 2/2015 Múzeum pravidelne dokumentuje súčasný vývoj a dianie vo svojej zbernej oblasti, t. j. rôzne kultúrno-spoločenské akcie, športové podujatia, predvolebné kampane (napr. kladenie vencov pri príležitosti výročia ukončenia 2. svetovej vojny a oslobodenia mesta, podujatia kultúrneho leta, priebeh Pamätných dní mesta Humenné, konferenciu venovanú nehnuteľným pamiatkam na Zemplíne atď) . Získaný materiál doplnil foto archív múzea.

H 3/2015 S rómskou problematikou počas 2. svetovej vojny a zmenami v spôsobe života v 2. polovici 20. storočia sa oboznámil Mgr. Megela pri štúdiu archívnych materiálov uložených v Okresnom archíve v Humennom (fond Mestského národného výboru Humenné, Okresného národného výboru v Humennom z rokov 1945 – 1960), v štátnom archíve v Prešove Nižnej Šebastovej a v Štátnej vedeckej knižnici v Prešove. Vzhľadom k tomu, že Mgr. Megela pracoval na plnení iných úloh tejto problematike sme sa nevenovali.

NA 1/2015 Mgr. Fundák zhromaždil doteraz vydané hudobné nahrávky týkajúce sa vianočného zvykoslovia v zaniknutej obci Ruské. Terénny výskum medzi vysídlelcami z tejto lokality pokračoval rozhovormi s respondentmi v Stakčine a v Snine.

NA 2/2015 Spracovanie informácií o folklórnych skupinách pôsobiacich v zbernej oblasti múzea bolo presunuté na rok 2016 z dôvodu plneniu iných úloh na úseku etnografie.

G 1/2014 V sledovanom období sme pre návštevníkov pripravili a realizovali nasledovné výstavy:

Pavel Markovič – Výber z tvorby

04. 12 2014 - 15. 02.2015

Karpatská kraslica 2015

12. 03. - 30. 04. 2015

Grécko – Na úsvite dejín	13. 05. - 25. 07. 2015
Historické telefóny	16. 05. – 30. 08. 2015
Zvonce v ľudovom prostredí	16. 05. – 31. 05. 2015
Vojtech Borecký – Svet plný kresieb	30. 07. - 30. 09. 2015
Fotografie – Animácia Jasenovského hradu	01. 07. – 30. 09. 2015
Krédo/Viruju (R. Zilinko, J. Krlička, O. Lozinskij)	16. 07. – 12. 08. 2015
S. Čarnoky – Iniciála	17. 08. – 30. 9. 2015
B. Nemeth, J. Viazanička – premeny Slovenska	18. 09. – 14. 10. 2015
8. Karpatské bienále grafiky detí a mládeže	22. 10. – 22. 11. 2015
Prieniky a spojenia (fotografická výstava)	10. 12. – 31. 12. 2015
Insitný maliar Michal Sirík	10. 12. – 31. 12. 2015

Uvedené výstavy pripravili a realizovali pracovníci múzea (Mgr. Haľková, Mgr. Mišková, Mgr. Fundák, p. Pasternák, p. Gnipová, p. Gubík) svojpomocne, zabezpečili ich propagáciu v médiách, prostredníctvom pútačov i internetu. Dokumentácia je uložená v archíve múzea. Návštevnosť jednotlivých výstav je uvedená v závere tohto vyhodnotenia.

G 2/2015 Múzeum pripravilo (Mgr. Haľková, Mgr. Fundák) a realizovalo XI. ročník medzinárodného plenéru INSITA 2015. Konal sa v priestoroch expozície ľudovej architektúry a bývania v čase od 12. do 17. júla a zúčastnilo sa ho 14 autorov zo Slovenska, Poľska, Maďarska, Ukrajiny, Srbska. Sedemnást' diel (drevené plastiky, olejomalby na plátne alebo sololite, podmalby na skle, drevené reliéfy), ktoré vytvorili dnes už uznávaní insitní umelci sa stali súčasťou zbierkového fondu múzea. Súčasne s podujatím sa začala príprava katalógu a spracovanie video dokumentu z podujatia (Mgr. Mišková, J. Kammer) Súčasťou podujatia bola sprievodná výstava ikon maľovaných na skle (R. Zilinko, O. Lozinskij a plastik J. Krličku pod názvom Krédo/Viruju inštalovaná v budove na Sokolovskej ulici v čase od 16. 7. do 12. 8. 2015, ktorá mala reprízu v Poľsko – slovenskom dome v Bardejove a Slovensko-poľskom dome v Gorliciach.

B/ Úsek prírodných vied

PV 1/2014 Predmetom zoologického výskumu (Ing. V. Thomka) boli xerothermné biotopy lokality Tehelňa. Ide o dva základné typy – trvalo zamokrené lúky a južné svahy terás vzniknutých postupným odťažením hlíny. Výskum prebiehal v rokoch 2014 – 2015 a zistených bolo 106 druhov z 21 čeľadí. Po botanickej stránke majú oba biotopy monotónny charakter, ale vykazujú (hlavne terasy) pomerne zaujímavú arachnofaunu, okrem iného aj 11 druhov z Červeného zoznamu pavúkov Slovenska. Získaný materiál sa stal súčasťou zbierkového fondu múzea. Výsledky výskumu budú publikované v odbornej tlači.

PV 2/2015 V lesoparku vybudovať a v rámci MDM 2015 verejnosti sprístupniť náučný chodník Handrix - úloha splnená čiastočne: pripravili sme podklady (Ing. Thomka) pre náučné tabule venované prírodovede. Samotná realizácia bola odložená z dôvodu neskorého súhlasu MsÚ v Humennom na výrub poškodených stromov (13 smrekovcov), ktoré mohli ohroziť návštevníkov..

PV 3/2014 Teoretické spracovanie problematiky Biodiverzity rodu prasličky (*Equisetum* L.) v okrese Humenné. Pokračovali sme v sledovaní klimatických podmienok v našom okrese (do polroka 2015) - priemerné teploty, zrážky – meteorologická stanica Kamenica nad Cirochou. Výskum a zber rastlín pokračoval v lokalitách Suchý jarok, Vyšné Ladičkovce, Nižné Ladičkovce, Lubiša, Udavské, Koškovce a Veľopolie. Získaný materiál spracovaný a uložený v herbári múzea.

III. AKVIZIČNÁ ČINNOSŤ

AČ 1/2015 Umelecká zbierka múzea bola obohatená o 17 diel vytvorených počas medzinárodného plenéru INSITA 2015 darom od jednotlivých účastníkov. Do prírodovedných zbierok múzea pribudla zbierka pavúkov z okresu Humenné získaná počas

výskumu, do fondu archeológie materiál získaný výskumom na hrade Brekov (roky 2014 a 2015) a Jasenov (rok 2014). Na základe ponúk a rozhodnutia Komisie pre tvorbu zbierok múzeum získalo kúpou historický nábytok a odev z prelomu 19. a 20. storočia (12 ks), diela súčasných umelcov z regiónu (Rogovský, Hák, Remiáš) – 4 ks, rómskeho insitného maliara Aladára Kureja (2 ks), numizmatický materiál (3 odznaky vydané pobočkou Slovenskej numizmatickej spoločnosti v Humennom), kolekciu 40-tich kusov telefónov z obdobia 1950 – 1990) a kolekciu (65 ks) skamenelín, hornín a polodrahokamov pre prírodovedné oddelenie Celkovo sme nakúpili zbierky v hodnote 11.279,70 €.

AČ 2/2015 Do odbornej knižnice múzea pribudlo 54 kusov publikácií prevažne darom alebo prostredníctvom predplatného. Knižnicu využívajú odborní pracovníci múzea a prezenčne záujemcovia prevažne z radov študentov stredných a vysokých škôl. Archív múzea je dopĺňaný správami o výsledkoch výskumnej činnosti (nálezové správy z archeologických výskumov, správa o výsledkoch výskumu biotopov Humenné – tehelňa). Fotoarchív bol doplnený dokumentáciou podujatí usporiadaných múzeom, ako aj mestom Humenné (vernissáže výstav, MDM, Karpatská kraslica, Insita, Zemplin špiva

AČ 3/2015 Vzhľadom na akvizície v roku 2015 zasadala Komisia pre tvorbu zbierok VM v Humennom trikrát.

IV. SPRÁVA, EVIDENCIA, OCHRANA ZBIERKOVÉHO FONDU

EO 1/2015 V druhostupňovej evidencii boli spracované všetky zbierky získané do fondu múzea v roku 2014, spolu 26 prírastkových čísel čo sa rovná 1643 kusov v evidencii 1. a 2. stupňa Tieto boli následne zadané do systému ESEZ 4G ako to predpisuje zákon č. 206/2009.

EO 2/2015 V systéme CEMUZ - ESEZ4G – boli okrem prírastkov za rok 2014 boli spracovávané v prvo aj druhostupňovej evidencii (Dr. Strakošová) prednostne zbierky určené na digitalizáciu v rámci projektu PSK (numizmatický materiál, umelecká zbierkam predmety

z fondu archeológie a starších dejín) ako aj zbierkový fond prírodovedného (Mgr. Borková) a to 1526 záznamov v prvostupňovej evidencii a 1733 záznamov v druhostupňovej evidencii.

EO 3/2015 Dr. I. Strakošovou bola spracovaná výskumná dokumentácia z výskumov Prešov – Dostavba areálu FM PU (Konštantínova 16) výskum ukončený v roku 2015 (444 strán + 126 výkresov) a Brekov – hrad (294 strán) a lokality Jasenov – priemyselná zóna – negatívny výskum z roku 2012 (43 strán), odovzdaná na posúdenie PÚ SR. Na základe ich stanoviska bola táto doplnená a uložená v archíve KPÚ Prešov.

EO 4/2015 V novom depozite múzea v Humennom sme pokračovali v ošetrovaní a dokumentácii zbierkových predmetov. Sústredili sme sa na výrobky z kože vo fonde národopisu. Pretože Vihorlatskému múzeu skončila doba prenájmu týchto priestorov pripravili sme tam uložené predmety na sťahovanie.

EO 5/2015 Pretože sa zmenila situácia s prenájomom depozitárnych priestorov k sťahovaniu knižnice sme nepristúpili. Bola vykonaná jej inventarizácia (Mgr. Tirpáková, Dr. Strakošová) – 4796 knižničných jednotiek a spracovaný návrh na vyradenie .

EO 6/2015 V novom depozitári nebola zabezpečená inštalácia požiarnej signalizácie z dôvodu nedostatku finančných prostriedkov.

V. KULTÚRNO-VÝCHOVNÁ, METODICKÁ, PROPAGAČNÁ ČINNOSŤ

KV 1/2015 Pracovníci múzea poskytujú návštevníkov kvalitný odborný výklad v jednotlivých expozíciách a na výstavách. Zvyšujeme kvalitu cudzo jazyčných lektorských výkladov a pravidelne sledujeme návštevnosť. Jej vyhodnotenie je v závere tejto správy.

KV 2/2015 O práci múzea, výsledkoch výskumnej činnosti a kultúrnych aktivitách pravidelne informujeme širokú verejnosť prostredníctvom regionálnych i celoslovenských médií (Humenská televízia, TV Zemplín, Rádio Regína, Nový čas, Podvihorlatské noviny,

Slovenský východ). Webovú stránku múzea pravidelne aktualizujeme.

Riaditeľ múzea, Mgr. Fedič poskytol rozhovory miestnym aj celoslovenským médiám o činnosti múzea, priebehu II. etapy rekonštrukcie kaštieľa v Humennom, výstavách a podujatiach pripravených múzeom.

Mgr. Fundák sa zúčastnil diskusií v Rádiu Regína v Košiciach na tému zvykoslovie v období fašiangov (január 2015) a detské hry v ľudovom prostredí (júl 2015), o výstave Karpatská kraslica 2015. O výstave kraslíc informoval aj v Podvihorlatských novinách, Korzári, časopise Plus 1 deň, Nový čas. V médiách informoval o podujatí Vyšná Jablonka a Nechválova Polianka v skanzene.

Mgr. Haľková spracovala a prostredníctvom e-mailov rozposielala tlačové správy k výstavám usporiadaným múzeom (Karpatská kraslica, Grécko – Na úsvite dejín, Historické telefóny, V. Borecký – Svet plný kresieb).

PhDr. Strakošová poskytla rozhovor Rádiu Regína o histórii kaštieľa a múzea a pripravovaných jarných výstavách, pre RTVS o výstave kraslíc, pre TV JOJ rozhovor o falšovaní mincí na hrade Jasenov, rozhovor pre Nový čas o kaštieli v Humennom, pre TASR rozhovor o dejinách a archeologickom výskume na hrade Brekov, v Podvihorlatských novinách uverejnila článok o reštaurovaní nástenných iluzívnych malieb v izbe uhorských kráľov.

Mgr. Mišková informovala prostredníctvom článkov a tlačových správ v miestnej tlači a celoslovenskej tlači, v elektronických médiách o realizácii ňou pripravovaných podujatí (Insita, Open space, Iniciála, fotografické plenéry, insitný maliar M. Sirík).

Mgr. Kerekanič obdobne informoval o pripravovaných podujatiach a dosiahnutých úspechoch na poli ľudového spevu a hudby.

KV 3/2015 Prostredníctvom e-mailov, miestnych a regionálnych denníkov a televízií pravidelne informujeme základné a stredné školy v regióne (Humenné, Snina, Medzilaborce, Vranov, Strážske, Michalovce, Svidník, Stropkov) o aktuálnych výstavách a podujatiach. Poskytujeme odbornú a metodickú pomoc záujemcom v oblasti histórie, numizmatiky, prírodných vied. Zúčastnili sme sa (Dr. Strakošová) na konferencii „Kaštiele na Zemplíne“ v Michalovciach a prezentovala príspevok pod názvom Storočia v kameni o stavebnom vývine kaštieľa v Humennom) a na konferencii v Banskej Bystrici venovanej osudom kaštieľov a zbierok po 2., svetovej vojne príspevok „Osudy kaštieľa v Humennom a Andrássyovcov po 2. svetovej vojne. Mgr. Fundák na seminári Kontakt – Prenikanie v skanzene Stará Ľubovňa, na paralelne prebiehajúcej etnografickej konferencii Stará

Ľubovňa – Nová Sacz na tému Rodina v aspekte multikulturalizmu a na konferencii v Užhorode venovanej problematike zberu, uchovávanía a prezentácii kultúrneho dedičstva. Menovaný sa stal aj predsedom Únie múzeí v prírode – odbornej komisie Zväzu múzeí na Slovensku. Pre záujemcov sme pripravili vyučovacie hodiny na tému Veľkonočné tradície a zdobenie kraslíc (Mgr. Fundák a Haľková, M. Pasternák), Kresba v diele Vojtecha Boreckého (Mgr. Haľková), Praveké osídlenie Humenného a okolia (Dr. Strakošová). Spolupracovali sme na realizácii seminára o ochrane a obnove kultúrnych pamiatok Humennom a okolí (september 2014), kde sme prezentovali architektonický vývoj kaštieľa v Humennom (Dr. Strakošová). Metodickú a odbornú pomoc sme poskytli študentom slovenskej poľnohospodárskej univerzity v Nitre na tému Andrassyovský park v Humennom (Dr. Strakošová) a pre študentku Technickej univerzity vo Zvolene o faune vodných bzdôch (Ing. Thomka). Odbornú pomoc a konzultáciu sme poskytli prof. Ing. Jurajovi Veselovskému, CSc. z katedry dizajnu interiéru a nábytku Technickej univerzity vo Zvolene na tému historický nábytok v zbierkach múzea (Dr. Strakošová).

KV 4/2015 Návšteva niektorého zo susedných skanzenov v Poľsku sa neuskutočnila. Možnosť spolupráce nám ponúklo arborétum v Bolestraszcach. Podnikli sme (Mgr. Fedič) prvotný prieskum o cene projektovej dokumentácie pre výstavbu vstupného objektu v skanzene.

KV 5/2015 Pokračovala digitalizácia fotoarchívu múzea a úprava jednotlivých fotografií, prebehlo zálohovanie dokumentov týkajúcich sa zbierkových predmetov (hlavná kniha prírastkov (r. 1964 – 2009), knihy prírastkov (2010 – 2015), ponuky na nákup zbierok, darovacie listiny atď.. Zálohovanie archívnych dát umiestnených na mediálnych nosičoch (CD, DVD, videopásy) dokumentačného oddelenia múzea zatiaľ nebolo realizované.

VI. OSVETOVÁ ČINNOSŤ (od 1. 7. 2015)

1/ Príprava (spracovanie scenára) a réžia 48. ročníka Festivalu kultúry a športu v Uličí (5. – 7. 7. 2015) s vystúpeniami folklórnych súborov a skupín z celého Slovenska (Mgr. Kerekanič).

2/ Príprava a realizácia videoklipu Vipic a žic (skupina Mafia Corner a folklórny súbor Chemlon) v skanzene v Humennom (júl 2015, Mgr. Kerekanič).

3/ Príprava a realizácia projektu Otvorený priestor 6/ Open space. Päť dňový (august 2015) tvorivý program pre mladých umelcov v prostredí Observatória na Kolonickom sedle (realizovaný v spolupráci a Vihorlatskou hvezdárňou). Zúčastnilo sa ho 15 výtvarníkov zo Slovenska, Poľska a USA. Sprievodným podujatím bola výstava Samuela Čarnokyho – Iniciála s vernisážou 17. 8. 2015 (Mgr. Mišková)

4/ Medzinárodný fotografický plenér (18. – 20. 9. 2015) za účasti 16 fotografov z Užhorodu, Egeru a Slovenska s dokumentáciou odpustovej slávnosti v Ruskom. Kompletnú prípravu a realizáciu zabezpečila Mgr. Mišková. Výstupom z podujatia bola výstava Prieniky a spojenia inštalovaná v galerijných priestoroch múzea v čase 10. 12. 2015 do konca roka.

5/ Výber z viacročného cyklu fotografických záznamov o Slovensku objektívom mladých fotografov B. Németha a J. Viazaničku – pod názvom Premeny Slovenska (spracovanie pozvánky, inštalácia výstavy, príprava sprievodných textov, uvedenie výstavy, propagácia – Mgr. Mišková).

6/ Výber diel, ich fotodokumentácia, zabezpečenie spracovania odborných textov, ich preklad a korektúry, tlač a prezentácia publikácie Insitný maliar Michal Sirík. Na príprave a realizácii knihy sa podieľal autorský kolektív PhDr. K. Čierna, Mgr. M. Mišková, PhDr. J. Varchol, PhDr. N. Varcholová a akad. maliar S. Stankoci. Diela poskytlo SNM – Múzeum ukrajinskej kultúry Svidník, Slovenská národná galéria, Vihorlatské múzeum v Humennom a rodina a priatelia M. Sirika.

7/ Nahrávanie rozhovorov s pamätníkmi – obyvateľmi Humenného, spracovanie rozhovorov, príprava a zabezpečenie tlače, vydanie publikácie Miznúci svet 4 autorsky zabezpečila Mgr. Mišková

8/ Príprava, metodické, finančné a materiálno technické zabezpečenie (Mgr. Kerekanič) regionálnej súťaže speváckych folklórnych skupín, ktorá sa konala v septembri 2015 a zúčastnilo sa jej 12 kolektívov.

9/ Príprava, metodické, finančné a materiálno technické zabezpečenie (Mgr. Kerekanič) detskej časti festivalu ľudovej piesne Zemplin špiva – Zo struny na strunu ktorá sa uskutočnila 10. novembra 2015. Podujatia sa zúčastnili na základe už realizovanej regionálnej súťaže vybraní speváci z piatich okresov – Snina, Humenné, Medzilaborce, Vranov nad Topľou a Sobrance, celkovo 53 detských spevákov z 24 škôl a školských zariadení. Redaktor Rádia Regína Košice Mgr. Milan Rendoš uskutočnil verejnú rozhlasovú nahrávku, ktorú spracuje do jednotlivých rozhlasových programov.

10/ Metodický a inštruktážny seminár pre pedagógov a žiakov v rámci výstavy Karpatské bienále grafiky detí a mládeže pripravila a realizovala Mgr. Mišková 5. novembra 2015 a zúčastnilo sa ho 20 osôb. Lektormi boli Mgr. art E. Tkáčiková a V. Bažalíková.

11/ Príprava, metodické, finančné a materiálno technické zabezpečenie (Mgr. Kerekanič) 21. Ročníka dospelých časti festivalu ľudovej piesne Zemplin špiva – Koledy a vinše zo Zemplína ktorá sa uskutočnila 6. decembra 2015. Zároveň bol festival venovaný Miroslavovi Čabákovi a jeho nedožitým 45. narodeninám. Miroslav Čabák bol členom viacerých humenských umeleckých kolektívov. Počas festivalu Zemplin špiva, sprevádzala spevákov ľudová hudba Folklórneho súboru Chemlon Humenné, pod vedením členky Štátnej filharmónie Košice, Vierky Behúnovej. V rámci vystúpenia sa uskutočnila aj verejná nahrávka pre Slovenský rozhlas – Rádio Regína Košice, ktorú zabezpečil Mgr. Milan Rendoš, hudobný redaktor Rádia Regína Košice. Nahrávku si mohli poslucháči vypočuť 26. decembra 2015 vo vysielaní Slovenského rozhlasu.

Všetky podujatia boli realizované s finančným príspevom z grantovej schémy Ministerstva kultúry SR a Úradu vlády SR - kultúra národnostných menšín, dotácií z rozpočtu mesta Humenné a z darov fyzických osôb.

VII. EDIČNÁ ČINNOSŤ

EČ 1/2015 Jednotliví odborní pracovníci pripravili príspevky a riaditeľ múzea Mgr. Vasil Fedič spolu s p. Petrom. Farkaš spracovali návrh a do tlače pripravili Múzejné noviny 2015. Úvodník, dvojstranu venovanú siedmim storočiam histórie kaštieľa pripravil Mgr. Fedič. Spolu

s Mgr. Fundákom a Dr. Strakošovou spracoval aj príspevky venované výstavám Grécko – Na úsvite dejín, Haló, tu vynález (historické telefóny), 1. svetová voja – boje v Karpatoch 1914-1915 a o spolupráci s múzeom v Kolomyji. Mgr. Tirpáková spracovala článok venovaný hradu Čičva za Drugethovcov. Dr. Strakošová príspevok o digitalizácii muzeálnych zbierok. Ing. V. Thomka príspevok o prírodnej zaujímavosti - kamenných guliach z mora Tethys. Mgr. Fundák príspevky o pastierskych zvoncoch a ukončení opráv striech objektov v skanzene. Múzejné noviny vyšli v celofarebnej verzii, mali osem strán a náklad 600 ks.

EČ 2/2015 „Renesančný kaštieľ v Humennom“ – publikácia nebola zadaná do tlače. Pokračujeme v zhromažďovaní dostupných archívnych materiálov.

VII. KULTÚRNE AKTIVITY MÚZEA V ROKU 2015

1/2015 23. ročník medzinárodnej výstavy Karpatská kraslica 2015 sa uskutočnil od 12. marca do 30. apríla 2015. Na vernisáži boli vyhlásené výsledky súťažnej časti, v ktorej porota bez určenia poradia vyhodnotila ako najkrajšie kolekcie L. Balaščákovej a R. Baňasovej z Bardejova, B. Kolbíkovej z Vranova nad Topľou, M. Pasternáka z Humenného a A. Pelechovej z Rakovca nad Ondavou. Za dlhoročnú spoluprácu a prezentáciu tradičných kraslíc z oblasti Ivano-Framnkovska na Ukrajine bolo ocenené Národné múzeum ľudového umenia Huculštiny a Pokuttja v Kolomyji. Na výstave sa prostredníctvom viac ako 1 000 kraslíc prezentovalo 104 autorov a autoriek, z toho 27 zo zahraničia (Ukrajina, Poľsko). Súčasťou výstavy boli odborné výklady pre deti a študentov spojené s ukázkami zdobenia kraslíc, vyučovacie hodiny i ponuka kraslíc. Múzeum vyšlo v ústrety požiadavke návštevníkov a výstavu sprístupnilo aj počas víkendov.

Výstavu si prezrelo 2 125 návštevníkov, čo z nej už pravidelne robí najnavštevovanejšie podujatie múzea.

2/2015 Medzinárodný deň múzeí sa konal 24. mája 2015. V priestoroch kaštieľa sme návštevníkom ponúkli okrem iného aj prehliadku výstav Grécko – Na úsvite dejín, Haló, tu vynález (historické telefóny), interaktívnu výstavu o geologických zaujímavostiach Horného Zemplín. Návštevníkov pri prehliadke sprevádzali členovia OZ Priatelia Múzy z Michaloviec. V skanzene mohli návštevníci vidieť výstavu pastierskych zvoncov a ukážky tradičných

remesiel, ako aj zajazdiť si na koni . Popoludnie začalo pravoslávnu bohoslužbou v kostolíku z Novej Sedlice a program spestrilo vystúpenie folklórneho súboru Čerhovčan z Bardejova a folklórnej skupiny Udavčane z Udavského. Novinkou bola možnosť pozorovať Slnko v spolupráci s Vihorlatskou hviezdárňou v Humennom. Špecifikáciu jednotlivých podujatí a prípravu Múzejných novín spracovali Mgr. V. Fedič a Mgr. J. Fundák v organizačnom zabezpečení. Podujatie navštívilo 727 návštevníkov

3/2015 Vzhľadom na plnenie iných úloh sa nám nepodarilo realizovať sériu ukážok tradičných remesiel pod názvom Remeslo má zlaté dno v skanzene.

4/2015 Stretnutie rodákov a obyvateľov pod názvom „Vyšná Jablonka a Nechválova Polianka v skanzene“ sa uskutočnilo 23. augusta 2015. Jeho súčasťou bola pravoslávna bohoslužba v kostolíku sv. Michala Archanjela, prehliadka expozície, odovzdanie informačných tabulí o objektoch z oboch obcí premiestnených do skanzenu a kultúrny program, na ktorom vystúpila spevácka skupina Lelija a mužská spevácka skupina Šumná štyrka. Podujatia sa zúčastnilo 176 ľudí, rodákov a návštevníkov skanzenu.

5/2015 Pri príležitosti 105. výročia narodenia a 25. výročia úmrtia Vojtecha Boreckého pripravilo múzeum výstavu jeho veľkoplošných kresieb pod názvom „Svet plný kresieb“ . Výstava sa konala od 30. júla do 30. septembra 2015 a navštívilo ju 193 osôb.

6/2015 V skanzene sme v spolupráci s oblastným výborom Vihorlat Slovenského zväzu chovateľov pripravili Jarmočnú výstavu drobných hospodárskych zvierat, ktorá sa uskutočnila v dňoch 7. a 8. augusta 2015. Výstavu si prezrelo 242 návštevníkov.

7/2015 Deviaty ročník festivalu národnostnej vzájomnosti – folklórne popoludnie v skanzene sa uskutočnil 6. septembra 2015. Vystúpili na ňom folklórny súbor Starina, Chemlon z Humenného, spevácka skupina Rusinija a ľudová hudba Sokolej

8/2015 V rámci Dňa PSK 27. októbra múzeum sprístupnilo návštevníkom svoje stále expozície a výstavu prác ôsmeho ročníka Karpatské bienále grafiky detí a mládeže. Počas tohto podujatia navštívilo múzeum 404 osôb – žiakov základných a študentov stredných škôl v Humennom.

9/ 2015 V spolupráci so Súkromnou umeleckou školou Múza sme 8. októbra 2015 v skanzene pripravili netradičný koncert pod názvom Hráme pod hviezdami. Koncertu sa zúčastnilo 102 osôb. Pôvodne plánované podujatie Už sa zima blíži s ukázkami tradičnej zabíjačky nebolo realizované.

10/2014 V rámci Vianoc v múzeu sme verejnosti sprístupnili výstavu Insitný maliar Michal Sirik. Vernisáž výstavy rodáka zo Sterkoviec sa konala 10. decembra 2015 za prítomnosti členov rodiny a ďalších 60 hostí. Súčasťou výstavy bola aj prezentácia publikácie Insitný maliar Michal Sirík, ktorá vyšla v náklade 500 kusov.

20. decembra sa konala prezentácia už piatej publikácie pod názvom Miznúci svet pripravená zo spomienok Humenčanov. Úryvky z knihy prečítali Dr. Jacevičová, Mgr. Ďugoš a Mgr. Mišková, hudobne ich dotvorila E. Polanská a popoludnie spestrilo aj vystúpenie Kladzanského ľudového divadla. Podujatie navštívilo 155 osôb.

VIII. KONTROLA, RIADENIE

RE 1/2015 Do grantovej schémy Ministerstva kultúry SR boli predložené štyri projekty: Oprava striech objektov v skanzene Humenné, VI. etapa bol podporený sumou 5 000 €. Opravené boli strechy na kováčskej dielni z Nechvalovej Polianky a na sýpke z Výravy. Spoluúčasť na financovaní projektu bola 2 307,40 €. Práce realizovala firma J a L & Š, s.r.o z Hervartova. Reštaurovanie izby uhorských kráľov, IV. etapa bolo podporené sumou vo výške 20 000 €, spolufinancovanie predstavovalo 1829,60 €. Práce realizoval akad. maliar Ľubomír Cáp a zreštaurované boli nástenné maľby na strope miestnosti. Projekt Protipožiarny a bezpečnostný systém pre objekt depozitára VM nebol podporený, obdobne aj projekt Vojtech Borecký – Svet plný kresieb (výstava a katalóg). Múzeum sa zapojilo aj do projektu Kultúrne poukazy 2015, v rámci ktorého nám bola refundovaná suma 2 807 €. Spracované boli aj dve žiadosti o dotáciu z rozpočtu mesta. Podporený bol projekt Karpatská kraslica 2015 sumou 300 €)

RE 2/2015 Odborní pracovníci múzea mesačne vyhodnocujú plnenie plánu práce a ďalších úloh vyplývajúcich z činnosti múzea. Štvrťročne sú poskytované údaje Úradu PSK.

RE 3/2015 Úloha je plnená priebežne počas celého sledovaného obdobia. Realizovaná bola pravidelná revízia EZS a EPS v priestoroch kaštieľa, skanzenu. Vykonaná bola revízia hydrantov a hasiacich prístrojov v objektoch múzea. Bol vykonaný vstupný audit zdravotného dohľadu múzea v rámci zákona č. 124/2006 o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci. Zabezpečili sme preškolenie pracovníka na poskytovanie prvej pomoci na územnom spolku Slovenského červeného kríža v Humennom.

RE 4/2015 Stav pohľadávok sledovaný priebežne. V súčasnosti sú súdnou cestou vymáhané pohľadávky firmou Ing. Telepun, a p. Lukáč. Prostredníctvom právneho zástupcu sme aktívne vstupovali do tohto procesu. Ing. Telepun sa odvolala na Najvyšší súd SR a jeho stanovisko ešte nie je známe, rozsudok v spore s p. Lukáčom bol potvrdený bez možnosti odvolania.

RE 5/2015 V kontrolnej činnosti sa riadime pokynmi zriaďovateľa – Prešovského samosprávneho kraja a všeobecne záväznými právnymi normami. Takto postupujeme pri kontrole zbierkového fondu múzea, pri prieskume trhu, výberových konaniach na služby, nákup tovaru a stavebné práce atď.

RE 6/2015 V spolupráci s Úradom Prešovského samosprávneho kraja a jeho Regionálnou rozvojovou agentúrou začala II. etapa rekonštrukcie kaštieľa v Humennom. Stavenisko prevzala firma Metrostav a.s. 21. 5. 2015. Práce začali 4. 6. 2015. Do konca roka 2015 bola vymenená strešná krytina na vonkajšej strane východného, severného, západného a časti južného krídla budovy. Okrem krytiny sa priebežne podľa potreby vymieňa drevené debnenie a poškodené časti krovu. Zároveň sa po obvode v podkroví domurovávalo chýbajúce murivo pod strechou. Na východnej a severnej časti strechy boli omietnuté komíny. Po celom obvode prebehla sanácia muriva pod úrovňou terénu, aj nad jeho úrovňou, drenáž (fólia, geotextília a tepelná izolácia). Podľa potreby bola na fasádach otlčená omietka (okrem južného krídla na ostatných na 95 %). Sanované boli trhliny na fasáde (hlavne na sv. a sz. bastóne). Reštaurátorsky boli omietnuté a upravené všetky fasády (až na vežu nad vstupom a juhovýchodný bastión). Zreštaurované boli kordónové a korunné rímsy, strielne v nárožiach, novo objavené šambrány okien na poschodí východného krídla, kamenné šambrány okien na západnej fasáde (poschodie) a sz. bastiónu (spolu 10 okien, z toho jedno novo objavené). Najzaujímavejším prvkom bolo obnovenie zgrafítovej výzdoby na nárožiach severovýchodného a severozápadného bastiónu. Výsledkom bude renesančný charakter

severnej polovice stavby. Južná časť má mladší, historizujúci charakter. Spolu s týmito prácami prebiehala aj repasácia a výroba nových okien a mreží. Na stavbe prebiehajú pravidelne (raz za dva týždne) kontrolné dni, ktorých sa zúčastňujú zástupcovia všetkých zainteresovaných strán.

RE 7/2015 Pripravili, spracovali (Mgr. K. Sninská, p. Geletková, Ing. Šurinová) a postupne sme realizovali projekty s podporou Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny v Humennom. V rámci aktivačnej činnosti sme zamestnali troch uchádzačov a na základe § 51a zákona 5/2004 Z.z o poskytnutí príspevku na podporu vytvorenia pracovného miesta v prvom pravidelne platenom zamestnaní sme prijali piatich uchádzačov.

IX. REŠTAUROVANIE, OBNOVA, ÚDRŽBA

1/ Pokračujeme (p. I. Gubík) v reštaurovaní umeleckých zbierkových predmetov, ktoré nie sú v zozname hnutelných kultúrnych pamiatok (veľkoplošná olejomalba a ikona) , ako aj v konzervovaní a drobných opravách ďalších zbierkových predmetov (mosadzné predmety z umelecko-historickej expozície, majoliková váza zo zbierok starších dejín, minca nájdená pri archeologickom výskume na hrade Brekov, pastierske zvonce zo zbierok múzea pre výstavu). V depozitári sme ošetrili kožené predmety zo zbierok národopisu.

2/ Pravidelne vykonávame (p. P. Farkaš) servis a aktualizáciu počítačov vo Vihorlatskom múzeu.

3/ Ďalšiu etapu (štvrtú) reštaurovania izby uhorských kráľov v interiéri kaštieľa v Humennom sme realizovali v mesiacoch september až december 2015. Na základe vyhodnotenia cenových ponúk práce realizoval akad. maliar Ľ. Cáp, autorizovaný reštaurátor. Priebeh reštaurovania bol sledovaný KPÚ v Prešove a v jeho závere bolo úradom vydané stanovisko k tejto etape prác. O prácach sme informovali v Podvihorlatských novinách a na webovej stránke múzea.

4/ V expozícii ľudovej architektúry sme realizovali pravidelnú údržbu a opravy jednotlivých objektov a zariadenia svojpomocne, a to:

- oprava malého hospodárskeho objektu č. 8 - sýpka z Výravy;
- oprava malého hospodárskeho objektu č. 6 - kováčska dielňa z Nechválovej Polianky;
- Kompletná oprava hlinených omietok na objekte č. 7 – obytno-hospodársky dom z Nechválovej Polianky,
- oprava omietky na objekte č. 12 (obytno-hospodársky dom zo Zemplínskych Hámrov) a podstienky na objekte č. 11 (obytno-hospodársky dom z Olšinkova),
- oprava prístrešku pre návštevníkov.

Na základe získaného finančného príspevku z grantu MK SR sme pristúpili k oprave striech na kováčskej dielni z Nechválovej Polianky a sýpke z Výravy. Práce na základe výsledku výberového konania realizovala firma J a L & Š, s.r.o (J. Štibrich) z Hervartova.

Ďalšie úlohy realizované mimo plánu práce

- úprava pracovných priestorov v kaštieli v Humennom,
- výmena vodovodnej prípojky v depozitári na Námestí slobody,
- oprava kamerového systému v interiéri kaštieli Humenné,
- vybudovanie prístrešku pre veľké zbierkové predmety v priestore skanzenu
- pomoc pri realizácii podujatí v priestoroch kaštieľa (koncerty, pracovné a spoločenské stretnutia, voľby).

NÁVŠTEVNOSŤ ZA ROK 2015

	Dosp	De	Hrom.	Hrom.	Cudz.	Cudz.	Deti do 6.r.	Nepl.	Spolu
			dosp.	deti	dosp.	deti			
Umelecko- historická exp.	1619	1037	85	2855	224	326	288	831	7265
EĽAaB	1939	1260	262	1864	629	248	846	1255	8303
Sakrálna expozícia	322	183	26	25	40	23	102	630	1351
Prírodoved. expozícia	717	513	39	1364	23	73	512	780	4021
1, svetová vojna – Karpatský front – do 28. 2. 2015	15	21	-	-	-	-	-	-	36
Milan Markovič – výber z tvorby – do 31. 1. 2015	15	21	-	-	-	-	-	-	36
Karpatská kraslica 12. 3. – 30. 4.	306	1181	-	76	2	6	114	440	2125
Grécko – Na úsvite dejín 13. 5. – 25.7.	393	334	12	625	4	11	23	72	1474
Historické telefóny 16. 5. – 30.8.	375	371	12	625	5	11	36	85	1520
Zvonce 24.-31.5.2015	165	83	-	24	14	2	12	85	385
V. Borecký – Svet plný kresieb 30.7.- 30.9.	85	86	-	-	14	7	-	1	193

Výstava fotografií – Animácia Jasenovského hradu 1. 7. – 30. 9.	120	-	-	-	-	-	-	330	450
Krédo/Viruju R. Zilinko, J. Krlička, O. Lozinskij 16.7.-12.8. + 2 reprízy (Bardejov a Gorlice)	309	91	-	-	-	-	-	354	754
S. Čarnoky Iniciála 17.8. – 30. 9.	58	42	-	-	-	-	-	150	250
B. Nemeth – J.Viazanička Premeny Slovenska 18.9.-14.10.	22	14	-	90	6	7	1	-	140
8. Karpatské bienále grafiky detí a mládeže 22.10.-22.11.	11	10	-	90	-	1	1	-	113
Insitný maliar Michal Širik 10.12.-31.12.	45	4	-	60	-	-	9	224	342
Prieniky a spojenia 10.12.-31.12.	45	4	-	60	-	-	9	224	342
SPOLU	6561	5255	436	7758	961	715	1953	5461	29 100